

Adelbertus' Hand

(liedtekst Kees Kraakman)

Ze kwamen naar dit land van over zee en voerden heil en zegen mee.
Voor meer dan duizend jaar op de kust gestrand, betraden bij Egmond het woeste land.
Van Ierland gevaren met 't Hijgend Hert, het zijn de monniken van Adelbert.

Hij preekt het woord en reikt op het strand het verloren volk zijn zalvende hand.
Hij biedt zijn hulp met raad en daad tegen de Noorman, die hen naar het leven staat.
En schept het wonder van het duinenland als een kapel verschijnt van onder het zand.

Toen hij stierf en heilig werd bouwden de monniken van Adelbert,
op last van de graaf een abdij, zo machtig groot met heerschappij

Bouwen man aan man en steen voor steen en wijden zich dan heel sereen,
in alle stilte aan het geschreven woord, in hun annalen leeft de historie voort.

Maar daar was plots die wrede zee, bracht dood en angst bij ontij mee.
Toen Allerheiligen de stormvloed kwam bouwden de monniken aan een dam.

Stellen zich met het volk te weer tegen de waterwolf keer op keer.
Bedijken met de wind het natte veen en in hun strijd gaan eeuwen heen.

En toen de Spanjaard dreigend werd vluchtten de monniken van Adelbert.

Als 't Geuzenvuur woedt door het land gaan huis en haard en abdij in brand.
Vlucht met hun vlucht de stilte mee als een echo klinkt van over zee.

Hoor ik het kraken in de vert' zie ik de monniken van Adelbert.
Schaatsend op de vaart met bruin habijt in de spiegel van de tijd.

Hun beeld gevangen in het zwarte ijs, al meer dan duizend jaar op reis,
zie ik in mijn molenland* vandaag nog steeds Adelbertus' hand.

MONNIKENLIED: ODE AAN HET LANDSCHAP VAN HET OER IJ

Adelbertus' Hand is een lied over de monniken van Adelbert, de monniken van de abdij van Egmond. De tekst is een ode aan het landschap van het Oer IJ. Het landschap waarop zij van grote invloed zijn geweest. Ze mogen worden gezien als de eerste bedwingers van het stroomgebied.

Kroniek

De tekst van het lied is een kroniek en beschrijft het werk en het leven van de monniken door de eeuwen heen. In ons gebied neergestreken in de 8e eeuw, hadden ze met hun kennis en vernuft een grote hand in het beteugelen van het water. Vanaf de tijden van het Oer IJ waren ze betrokken bij de vele bedijkingen en ontginningen, die bepalend waren voor de vorming van het cultuurlandschap van Noord-Holland, zoals we dat nu kennen.

Jeugdherinnering

Het verhaal over de monniken en hun historische rol in ons gebied, wordt in het lied gepaard aan een jeugdherinnering van de schrijver, die is geboren en getogen op het Moollant, gelegen in het voormalige Egmondermeer. *Dit Moollant lag als veeneiland in de strandvlakte achter de duinen bij Egmond. Bij zware storm had opkomend zeewater vrij spel in dit gebied door de open verbinding van het Oer-IJ vanuit het zuiden, en dat van de Zijpe vanuit het noorden. Met de aanleg van een zanddijk tussen Limmen en Egmond deden de monniken van de abdij de eerste poging dit water in te dammen. Feitelijk was het de eerste bedijking in het stroomgebied van het Oer IJ.

Eerste watermolen

Met hun waterstaatkundige kennis stonden de monniken aan de basis van het in cultuur brengen van het veengebied. Zo was het Moollant als een van de eerste stukken land bedijkt én werd het bemalen. De naam verwijst daar ook naar. Historici sluiten niet uit dat het gebruik van watermolens, waarvan volgens de geschiedschrijving voor het eerst sprake was nu ruim 600 jaar geleden in de buurt van Alkmaar, hier plaats vond. Niet veel later werd het hele Egmondermeer in opdracht van de graaf van Egmond drooggemalen, waarmee het noordelijk stroomgebied van het Oer IJ definitief in cultuur werd gebracht. Dat was in 1565, in de tijd van het Spaanse beleg, toen de abdij van Egmond door de Geuzen werd verwoest en de monniken uit het gebied werden verjaagd. Pas in 1935 kwamen ze terug en bouwden ze een nieuwe abdij op de oorspronkelijke plek, nu gelegen aan de Egmond-Binnervaart

Landschapszanger

Het monnikenlied maakt deel uit van het repertoire van levenslust- en landschapszanger Kees Kaas, die het bij gelegenheid ten gehore brengt. Kijk voor de sfeer, de klank en het verhaal achter deze liedtekst op de volgende youtubelink <https://www.youtube.com/watch?v=o1LnsalOIJc>

Lettertype (zie pdf)

Om ook grafisch uitdrukking te geven aan het historische karakter van de vertelling en aan de door de monniken ontwikkelde schrijfkunst is de tekst opgemaakt in het lettertype Matura MT Script. Dit lettertype is afgeleid van de Unciaal, een letter die in de achtste eeuw in Engeland vrij algemeen werd gebruikt, zoals door de monniken van de abdij van Wearmouth & Jarrow in de Codex Amiatinus.